Օրագիրը կը հրատարակուի ամէն օր բացի՝ կիւրակէ և տօն օրերէ։

Տարեկան գինն է Պոլսոյ համար կանխիկ 250 ղուրուշ, իսկ գաւառաց համար կանխիկ 21/2 Օսմ. ոսկի, զոր բաժանորդ գրուիլ ուզողներ կը պարտաւորին կամ իրենք ուղղակի մեզ ղրկել և կամ յիշեալ գումարը վճարելու համար Պօլիս մէկը թոյլ տալ։

Օրագրոյն հատը 1 ղուրուշ կը ծախուի։

Գանուելոյն առաջին անգամի համար 3 ղրշ., երկրորդին 2 ղրշ. և աւելի անզամներու համար ուրիշ տարկարիութիւն կըլլայ։

Նամակը և ուրիշ գրութիւնք պէտք է ղրկել Զինանամբար եօզուչու Կալաւիթեան խան 4 թիւ սենեակը, Օգոն Խոճասարեանի անուան։

ՕՐԱԳԻՐ

Կ. ՊՕԼԻՍԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՂԲԻՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ՝ ՌՏԼԱ ՃԼՒՄԱԶԻԼ ԱԽԸՐ ՀՉ ՈՒՐԲԱԹ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ 1871 ՄՐԴԱՐ 19 ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ ԹԻՒ 535

ՀՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 27 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ. ԹԻԷՐԻ ՃԱՌԸ

Ահաւասիկ ազգային պահապան զօրաց լուծմանը վերաբերեալ օրինաց ծրագրին վիճաբանութեանը ժամանակ Պ. Թիէրի խօսած ճառը։

«Մեկ քանի համառօտ դիտողութիւններ ունիմ ժողովոյն ներկայացնելու, զօրութիւնս չի պիտի ներէ ինձ զանոնք աւելի երկարօրէն ներկայացնել, սակայն կը յուսամ որ թեպետև համառօտ, բայց այսու հանդերձ պիտի կարենամ իմ և իմ պաշտօնակիցաց մտածմունքները յստակութիւնի մը արտայայտել։

Ա.յս բեմէն վար իջնող յարգոյ առնանաբանը խօսեցաւ մեզ դէմ, ըլլ կուզէր ժողովը։ Չը գիտեմ առ այն խօսելու պատճառ ունենալը, այլ կուզեմ այնպես հաւատալ, ես ալ իրեն պիտի ըսեմ ինչ որ կրնամ։ (Շարժում։)

Երկու առաջարկութիւնները յայտնի են, և ժողովը պիտի որոշէ։ (Նորոդ շարժում։)

Անդամ մը։—Ժողովը պիտի որոշէ։

Գործադիր իշխանութեան գլուխը։— «Ժողովը պիտի որոշէ»։ ըսաւ իմ դէմս նստող ժողովոյ անդամ մը։ Շատ լա՛ւ. իմ բաղձանքս ալ այդ է և չուտ՝ որչափ հնար է։

Զմեզ զբաղեցնող ահն խնդրոյն մէջ մեկ սկզբունքի խնդիր և մեկ ալ վարմունքի խնդիր կայ։

Սկզբունքի խնդրոյն գալով կը սեմ թէ՝ ոյն բեմէն վար իջնող առնանաբանին յար և նման չեմ մըտածեր, բայց կարծեմ թէ ոյն ժողովոյն մեկ մեծ մասին նման կը մտածեմ։

Ա.յո՛, Ազգային պահապան զօրաց արդեան կազմակերպութիւնը դէշ է, բայց չեմ կարծեր ասոր համար թէ՝ գաղղիական ցեղասիրութիւնը զանոնք վերահաստատել ուզելովը խաբուած է. միայն թէ եղած է — թերևս պարագաներն արդարացնեն զայն — կը մըտածեմ թէ սղբալի զեղծում մը եղած է։

Ճշմարիտը միայն սա է որ զէնքերն անոնց ձեռքը չեն, որք կարգապահութեան մասին աւելի չահ ունին, ճշմարիտը միայն սա է որ, զանազան տեղեր պէտք չէ որ այդ զէնքերը միևնոյն երևն տիրոջը ձեռքը։

Ա.յս մասին կարծեմ ամենքս ալ համաձայն պիտի ըլլամք։

Ոստի կընդունիմ սկզբունքը, պէտք է վերակազմել ազգային պահապան զօրքերն այնպիսի դրութեան մը համեմատ, ինչպէս որ ժողովը այս խնդիրը ձեռք առած ժամանակը պիտի որոշէ։

Ա.յո՛, չեմ տարակուսիր կրկնել թէ դէշ ձեռաց մէջ վտանգաւոր զէնքեր կան։

Սակայն արդարութիւն չէ ըսել թէ բոլոր ազգային պահապան զօրքեր առանց բացառութեան իրենց ուղղուած անարդանային արժանի են. անոնց մէջ աղնիւ և խիստ բարեսիրտներ կը ճանչեմ և որ մեզ զօրաւոր ձեռն պիտի կարկառէին եթէ քանակը չի բաւէր մեզ. բայց փա՛ռք երկնի, որ բաւեց։ (Ձախ կողմէն, շատ լա՛ւ։)

Երբ կուզուի այսչափ բարձր սահմանել կառավարութեան իւր վարմունքը և զայն իրեն վրայ պարտք դնել, պէտք է սկսիլ ինքնին արդար ըլլալէ։

Ո՛չ, տակաւին անդամ՛ալ. ճըշմարիտ չէ ըսել թէ Գաղղիոյ բոլոր ազգային պահապան զօրքերն յանցաւոր են, թէ ամէնքը վտանգաւոր են։ (Շատ լա՛ւ, շատ լա՛ւ, ձախ կողմէն։)

Ա.լ կողմէն։—Մենք ո՛չ ոք ղայդ ըսաւ։

Մ. Տիւսէյսօ։—Ո՛չ, մենք այդպէս չըսինք. կը բողոքեմք։

Գործադիր իշխանութեան գլուխը։—Պարոնա՛յք, ձեր ամէն լսածներուն հիմայ չեմ ուզեր պատասխանել։

Բաւական պիտի համարիմ ըսել թէ՝ մինչդեռ այն գործքերը, որոց վրայօք նախապէս իր կարծիքներն յայտնողը դանդաղեցաւ, տեղի ունեցան, մենք փարիզի առչև զբաղեալ էինք, այնպիսի եղանակաւ մը զբաղեալ, որոյ բնաւ չէինք կրնար մեր ղօրութեանը չաղթել։

Սակայն Լիոնցի խառնիճն մէկ մասը ուզեց զէնք առնուլ, մէկ քանի հազար մարդիկ նետուեցան այդ խառնիճն վրայ, և խառնիճը դաշտավայրին վրայ ինկուն և չէնշնկէց եղաւ։

Գալով նոյն իսկ սկզբան, անոնք որ անոր վրայօք կը խօսին ըստ բաւականին խորհրդածութեան չեն առած բոլոր այն ծառայութիւնները, որոնց հասարակային ղօրութիւնը պարտաւորեալ է ընդարձակ քաղաքի մը մէջ բաւելու։

Զառաջինն քաղաքին պահապան ղօրքերը կան, որք պէտք է նոյն իսկ քաղաքէն կազմուին։ Պէտք չէ միայն իմ յարգած զգայմունքներս յայտնելու քաջութիւն ունենալ, այլ անոնք որ թերևս բաւական եռանդոտ են, պէտք է որ սոյն նիւթոյն մէջ ճշմարտութիւնը խօսելու քաջութիւնը ունենան։

Ջոյն լսելի ընելն և պաշտպանելը որչափ ալ դժուար ըլլայ, ըստ իս եթէ խնդիրը լինձ թողուէր, ես զայն պիտի պաշտպանէի. որովհետև երբէք ճշմարտութեան առչևէն խոյս չեմ տար։

Լաւ. ճշմարտութիւնը սա է որ քաղաքին պահապանութիւնը անխըտրաբար չի կրնար տրուիլ բոլոր մարդոց, և սխալն ալ բոլոր մարդոց ղէնք տրուիլն է։

Ա.յն մարդու քուէ տալուն խնդիրը կը հասնի, սակայն այն մարդու ձեռք ղէնք դնուելուն խնդիրը չի հասնիր։ Ընդհանուր քուէարկութեան մէջ ժեծամասնութիւնը դէշ քուէներու ուղղիչն է... սակայն ոչ այն ժամանակ, թերևս սակայն չկայ բնաւ ուղղիչ, ղէնք բռնելու անարժան եղող ձեռաց մէջ անճահապէս դրուած պիտոյ համար։ (Իրաւ է, իրաւ է)։

Ուրեմն կը կրկնեմ թէ՝ 89 ի ընկերզրունքն սա եղաւ որ քաղաքը պարտաւոր ըլլայ պահպանել ղբաղաքը. բանակը չը պիտի բաւէ։

Պէտք է ինչ ինչ վարչական պատմութեանց վրայօք հմտութիւն ունենալ դիտնալու համար որ, բանակը ամբողջապէս Գաղղիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ ցրուած ալ ըլլար բոլոր զինուորական հանճար հոն կորսնցնելու վտանգին մէջ, բաւական չը պիտի ըլլար բոլոր այս քաղաքները պահպանել։

Եռասուն տարի է որ ես վորձած եմ զայս։ Յայնմհետէ և դիմաւորաբար Բարիզի մէջ վորձած եմ։

Բաղմաթիւ միանգամայն անձնուէր բանակի մը քով լիստ անձնուէր ազգային պահապան զօրայ խումբ մը տեսած եմ. միանգամայն երկոքին իսկ մայրաքաղաքին պահպանութեանը անհրաժեշտ, և բոլոր կարեւոր կէտերուն պահպանութեանը համար մեկը միւսին թերին լեցնելու պարտաւորեալ։ (Թերթև աղմուկ ալ կողմէն)։

Ինձ ծանօթ ոեպտ իրողութեանց վրայօք կը խօսիմ։ Ա.յն տեսն ես Ներքին Գործոց պաշտօնեայ էի և Ներքին Գործոց պաշտօնէին ու Պատերազմի Պաշտօնէին մէջ մէկ մը կար. և ահա խնդիրն ալ այս էր.—Պատերազմի պաշտօնեան կըյայտներ թէ Բարիզի բերդապահ զօրաց մէջ խիստ շատ հիւանդներ կային և թէ ասոր պատճառը պահապանաց՝ խուրձերու մէջ շատ գիշերները անցընելն է։

Ստուգիւ, բերդապահ զօրքերը գրեթէ որչափ գաշտին մէջ այնչափ ալ գիշերը պահպանութեան մէջ կ'անցընէին, և պէտք կըլլար որ ազգային պահապան զօրքեր պաշտօններուն խիստ մեծ մասը կատարէին. քանզի ճանչցած էր որ առանց նոյն զօրաց, մայրաքաղաքը պահպանելու բանականապէս անկարելի էր։ (Երկարատև չարժմունք։)

Ահա ասոնք են ատոդ իրողութիւնք։ Հիմայ ի՞նչպէս պէտք է դատաստանել։ Ա.յս է ահա խնդիրն, զոր մի միայն զինուորական վերակազմութեան օրէնքը կրնայ լուծել։

Ինձ ըսին թէ ինչ որ Բարիզի մէջ՝ ի դէպ դրուեցաւ, պէտք էր նաև բոլոր Գաղղիոյ մէջ՝ ի գործ դնել։ Ա.յո՛ Բարիզի մէջ բոլոր պաշտօններու ծառայել ուզեցինք անոնց մէջ մի միայն կատարելապէս վստահանալի մարդիկ գործածելով։

Խաղաղութեան պահապաններ և Հասարակապետական պահապան զօրքեր ըլլալով հինգ հազար և մեկ քանի հարիւր մարդիկ կային. անոնք որ ուրիշ անգամ քաղաքի ոստիկանք և դաւառային պահապան զօրքեր կը կոչուէին, մենք սոյն երկու զօրութեանց թիւը տասներեք հազար մարդու բարձրացուցինք. ասոնք այնպես ընտրուած են որ բնաւ պակասութիւն մը չունին և ճշմարիտ է երբ ըսեմ թէ մայրաքաղաքը խիստ վստահ կերպով ասոնց ձեռքը կրնայ հանգիստ ընել։ (Շատ լա՛ւ, շատ լա՛ւ։)

Ա.սոնք այն ծերուն զօրականք են, որք վերջին առնութիւնս դադրած էն մեծ և էն ոստկալի պատերազմներէն ոմանց մէջ գտնուած են, և որք իրենց դժբաղդութեանց մէջ իսկ Գաղղիոյ անունը յարգել սուած են։ (Ա.յո՛, այո՛։—Շատ լա՛ւ։)

Զանոնք սեռնողը նոցա կերպարանքէն պիտի դատէ թէ իրենց յանձնուած պաշտօնին արժանաւոր էին։

Ահաւասիկ մեր ըրածը փարիզու համար։ Ինչու համար, կրսեն մեզ, նոյն բանը չէք ըներ Ֆրանսայի բոլոր քաղաքներուն մէջ ալ։

Դորա համար ներումն կը խնդրեմ զայդ առարկութիւնը առաջարկողներէն, սակայն նոքա Գաղղիականբանակի կազմակերպութիւնը ըստ բաւականին չեն գիտեր երեւոյթները։

Պէտք է որ ամեն մարդ գիտնայ թէ բանակը ընտիր ընտիր զօրայ գունդերով չպիտի կարենայինք ամրացնել, եթէ Ֆրանսա դարձեալ 360·000 կալանաւորաց մէջ, որոց ամենքն ալ պատերազմի մանաւանդ թէ ահաւոր պատերազմ մը եղած էին, ընտրութիւն ընելու պատեհութիւն ունեցած չըլլայինք։

Դարձեալ նաև քաղաքապահ զօրայ թիւը բազմացնել որոնք արդար իրաւամբ համայն աշխարհի ակնածութեան առարկայ են, լաւ, սակայն հնարաւորութիւններն ալ ի հաշիւ առնելու է։ Ա.յո՛, մեր ալ կամքը այդ էր։ Սակայն նոր զօրամժղովի անյաղթելի դժուարութեան առջին կանգ առնելու պարտաւոր եղանք։ Ըլլալու ծախքին վրայ չեմ խօսիր։

Ա.յս պահուս, հանրապետական նոր պահապան զօրայ և խաղաղութեան նոր պահապաններու հաստատութեան համար՝ ի փարիզ եղած ծախքը խիստ մեծ է։ Պէտք է դիտնանք թէ այս կազմակերպութեան մէջ մէկ մարդու համար երեկու մարդու ծախք կը լինի։

Իրաց այս վիճակին մէջ, այդ ծախքերն յանձանձելու եղանակը դիտնալը փարիզու քաղքին և պատերազմի պաշտօնէի մէջ վիճաբանելի ծանր խնդիր մը պիտի ըլլայ։

Հոս կը յայտնեմ թէ անհնարին է Ֆրանսայի բոլոր մեծամեծ քաղաքներու այն օրինակ ծախք մը վերադրել։ Ա.սանք այնպիսի դժուարութիւններ են որոց վրայ մարդ պէտք է խորհի նախ և ապա առաջարկէ բացարձակ սկզբունքներ որոց մեկ բան մը պակաս է, այն է թէ իրական եղելութենց վրայ հիմնուած չեն։

Ձախ կողմէն։—Շա՛տ լաւ, շա՛տ լաւ։

Գործադիր իշխանութեան Պ. Դըլուխը։—Ապա ուրեմն դործնական անհուն դժուարութիւններ կան, և այս պատճառաւ իսկ ես իմ մասին կը վստահիմ որ այս խնդիրը ազգին զօրութենց ընդհանուր կազմակերպութեան վիճաբանութեան ժամանակի ձգուի։

Ա.յս զինուորական կազմակերպութիւնը յանձնակարգ մը յանձնեցաւ։

Ա.յդ յանձնակարգին իւր անդամներու բազմաթուութեամբ և նոցա լուսամիտ գաղափարներով կարող էր խնդրոյն ամէն կողմերը համաձայն ընդունելուն, և բուն դժուարութենց վրայ որոշ գաղափար ստանալ կարելի լինելու համար, որ միանակ իւր ընդհանուր սկզբունքներն առաջի առնելու, որոնք կրնան դրեթէ ամէն դրութեանց հետ համաձայնիլ, յանձնակարգը իւրաքանչիւր նիւթի վերաբերեալ մանրապատում օրէնքներ ներկայացնէր։

Ա.յն ատեն պիտի տեսնուէր թէ այդ ծրագիրներն իրօք գործնական էին արդեօք, և թէ հնարին է՞նչ էր զայդ ծրագիրներն իրենց ֆրանսայի ճշմարիտ մեծութիւնը վերստին դնելու և պահպանելու միջոց՝ նոցա ընծայել վճռաւ։ (Ձախակողմեան շատ մը նստարաններու վրայ հաստատութիւն)։

Հիմայ վարմունքի խնդիրը ձեռք կառնում։ (Միա դիք, միա դիք)։

Ընդհատելի է։—վերստին կ'երկրորդեմ իսօսքս որպէս զի ա՛յլ ոք անգիտակ չինի իմ կարծեաց,—անհրաժեշտ է թէ կան տեղեր ուր այնպիսի ազգային պահապան զինուորներ կան, որոնք պէտք է լուծուին։

Ո՞րոնք են դոքա։ Խոհեմութիւնն չի լինիր հոս դոքա անունը տալը։ եր՞բ և ի՞նչպէս պիտի լուծուին։ Դարձեալ հազը Գործադիր իր իշխանութեան թողնելու է որ պատասխանատու է։

Ձախ կողմէն.—Շա՛տ լաւ, շա՛տ լաւ։

Գործադիր իշխանութեան Պ. Դըլուխը։—Բայց հոս հարկաւոր է առջին կատարելու պարտաւորութիւն կը նկատուի ինձ համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հայ եկեղեցւոյ ներկայ ամենասուրբ հայրապետին մեր ամենայն սիրով եւ ջերմագին աղօթքով ողջունելով՝ «Արարատ» կը հաճի հրատարակել հետեւեալ նամակը, զոր ստացած է Ս. Էջմիածնի Գաւազանատան Տեղապահ Գերշ. Տ. Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեանցէն։

Ս. Էջմիածին, 2 Մարտ 1911։

Ի Տեղապահ Գաւազանատան Ս. Էջմիածնի։

Ի Խմբագրութիւն «Արարատ» ամսագրի։

Ի Վաղարշապատ։

Ի պատասխան ձերդ ազնուութեան գրութեան, թուական 27 Փետրուարի, ունիմ պատիւ ձեզ տեղեկացնել, որ Ս. Էջմիածնի Գաւազանատունը ոչ միայն չունի որեւէ ծրագիր՝ հայ եկեղեցւոյ ներկայ ամենասուրբ հայրապետին ընտրութեան առիթով տօնական հանդէսներ կազմակերպելու համար, այլ եւ ոչ մի տեղեկութիւն ունի այդ մասին։ Ուստի եւ ստիպուած եմ ձեզ յայտնել, որ Գաւազանատունը ոչ մի կերպ չի կարող ձեզ օգնել ձեր ցանկութեան մէջ։

Ընդունեցէք, պարոն խմբագիր, իմ անկեղծ յարգանքի հաւաստիքը։

Տ. Գէորգ արքեպիսկոպոս Սուրէնեանց։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈԳԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ամենասուրբ հայրապետին ընտրութեան առիթով Ս. Էջմիածնի Գաւազանատունը ոչ միայն չունի որեւէ ծրագիր՝

ԳՈՒՅՆԱԾՈ

Հայ Շրջիկ Լրագրատուի Տպագրատեղին

ՏԱՐԵԿԱՆ

1 Յունվար 6 ամսոյ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր Տարեկան Ծախք 9 3/8
Ընդհանուր Տարեկան Ելք 16000 ամսոյս.
Ի Յունվար 6 ամսոյ.
Ելք ի Յունվար 6 ամսոյ 119.25
Ծախք 19
Ելք նոյն ամսոյ 44
Ելքէն Ծախքն ի. Ը. 225.6
Մնացորդ ելք ի Յունվար 6 ամսոյ 23.80
Ընդ–Ծախք 3 ամսոյ.

Կիսով չափ 21 1/4

ՀՈՒՇԱՏԵՏՐՈՆ

Յունվարեան Ը. Ժողովոյն

Ի Ներկայութեան Ը. Ընդհանուր Ժողովոյն Տարեկան Հաշուոյ Ստուգութեան Յանձնա

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ԿԱՐԴ ԶՆԿԱՐ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԹԱՅԻՆ ՆԱԽԱՀԱՆԳԻՍ

SUN FIRE OFFICE

LONDON

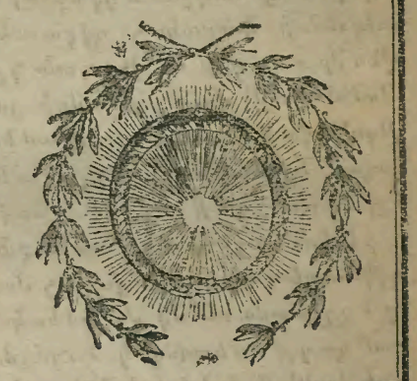

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Լիազոր տարեդրամ՝ 2—3՝ տոկոսով ապահովում է մեծ գումարներ, տների, գործարանների, հյուրանոցների, ճանապարհների, կամուրջների, նավահանգիստների, ջրաղացների, հանքերի, ֆաբրիկաների, ապրանքների, կահավորանքների, ձիերի, անասունների, գյուղատնտեսական մեքենաների, գրքերի, նկարների, գործիքների, ինչպես նաև ամեն տեսակ շարժական կամ անշարժ գույքերի դեմ։

Ընկերությունը հաստատված է 1710 թ. Կառավարությունը, Լոնդոնի Քաղաքապետարանը, Լոնդոնի Համալսարանը, Անգլիական Եկեղեցին, Ազնվականության շատ անդամներ, ինչպես նաև Անգլիայի ամենահարուստ վաճառականները ապահովագրած են իրենց գույքերը այս ընկերության մոտ։

Ընկերությունը ունի 200 միլիոն ոսկի ֆոնդ, որից 1 միլիոն 200 հազար ոսկի վճարված է։

Ընկերությունը ապահովագրում է ամեն տեսակ գույքեր, ինչպես նաև ամեն տեսակ ապրանքներ, որոնք ուղարկվում են ծովով, գետերով, երկաթուղիներով, կառքերով, ձիերով, ոտքով կամ փոստով։

Ընկերությունը ապահովագրում է ամեն տեսակ գույքեր